



Bruselj, 29.1.2019  
COM(2019) 21 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU  
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**o izvajanju makroregionalnih strategij EU**

{SWD(2019) 6 final}

# **POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

## **o izvajanju makroregionalnih strategij EU**

### **1. Uvod**

Odkar je Evropski svet leta 2009 podprl strategijo EU za regijo Baltskega morja (EUSBSR), so bile razvite še tri makroregionalne strategije EU: leta 2011 strategija EU za podonavsko regijo (EUSDR), leta 2014 strategija EU za jadransko-jonsko regijo (EUSAIR) in leta 2016 strategija EU za alpsko regijo (EUSALP).

Komisija je 16. decembra 2016 sprejela prvo poročilo o izvajanju makroregionalnih strategij<sup>1</sup>, ki zdaj vključujejo 19 držav članic EU in 8 držav nečlanic. Te makroregionalne strategije so postale sestavni del političnega okvira EU; ponujajo velik potencial ter edinstveno in inovativno prispevajo k sodelovanju znotraj EU in s sosednjimi državami.

Pozneje so tudi Svet<sup>2</sup>, Odbor regij<sup>3</sup> in Evropski parlament<sup>4</sup> priznali pomen makroregionalnih strategij kot edinstvenega celostnega okvira za reševanje skupnih izzivov in ustreznega instrumenta za optimalno uporabo obstoječih finančnih sredstev, zlasti v okviru globalizacije.

Vendar pa so te institucije tudi presegle nekatera priporočila Komisije<sup>5</sup> in poudarile potrebo po izboljšanju nekaterih ključnih vidikov pri izvajanju makroregionalnih strategij s:

- krepitvijo politične zaveze na nacionalni ravni;
- izboljšanjem mehanizmov upravljanja ter
- izboljšanjem dostopa do financiranja za prednostne naloge in projekte makroregionalnih strategij.

Izdale so nekaj specifičnih priporočil o vsebini sedanjega poročila, v katerih so pozvale k:

- večji osredotočenosti na procese, ki bi lahko vplivali na politike;
- analizi skladnosti med politikami EU in nacionalnimi politikami ter shemami financiranja EU in nacionalnimi shemami financiranja;
- bolj poglobljeni razpravi o kazalnikih in rezultatih temeljnih politik makroregionalnih strategij.

Neizkoriščen potencial in vztrajni izzivi makroregionalnih strategij so potrjeni tudi v neodvisni študiji<sup>6</sup>, ki jo je naročila Komisija, in v nekaterih delih, izvedenih v okviru programa Interact<sup>7</sup>.

---

1 COM(2016) 805 final.

2 8461/17, sklepi Sveta z dne 25. aprila 2017.

3 Mnenje COTER-VI/029, sprejeto 1. decembra 2017.

4 Resolucija Evropskega parlamenta z dne 16. januarja 2018.

5 COM(2013) 468 final, o dodani vrednosti makroregionalnih strategij; COM(2014) 284 final, o upravljanju makroregionalnih strategij; COM(2016) 805 final, o izvajanju makroregionalnih strategij EU.

6 Študija družbe COWI: „Macro-regional strategies and their links with cohesion policy“ (Makroregionalne strategije in njihove povezave s kohezijsko politiko) – november 2017:

[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/macro\\_region\\_strategy/pdf/mrs\\_links\\_cohesion\\_policy.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/mrs_links_cohesion_policy.pdf).

7 Knjižnica programa Interact: <http://www.interact-eu.net/library>  
<http://www.interact-eu.net/search/node/macroregional%20strategies>.

Z osnutkom predloga o večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027, ki ga je Komisija predložila 2. maja 2018, 29. maja 2018 pa mu je sledil osnutek zakonodajnega svežnja za prihodnjo kohezijsko politiko<sup>8</sup>, se je odprlo obdobje pogajanj, ki bo verjetno vplivalo na namere vključenih držav glede prihodnosti makroregionalnih strategij in jih razjasnilo.

Od prvega poročila Komisije o izvajanju makroregionalnih strategij iz leta 2016 je ugoden razvoj gospodarskega okolja v EU in na Zahodnem Balkanu<sup>9</sup> ustvaril bolj pozitivno okolje za izvajanje makroregionalnih strategij.

Namen tega poročila je dvojen. Prvič, v njem je ocenjeno izvajanje štirih makroregionalnih strategij v tem spodbudnem gospodarskem okviru, ki so državam morda pomagale izboljšati njihov dolgoročni pristop strateškega sodelovanja. Drugič, v njem je proučen morebitni razvoj makroregionalnih strategij ob upoštevanju osnutkov uredb za obdobje po letu 2020.

Poročilo dopolnjuje delovni dokument služb Komisije (SWD), v katerem je več podrobnosti o stanju v zvezi s posameznimi makroregionalnimi strategijami. Oba dokumenta temeljita na prispevkih zainteresiranih strani na področju makroregionalnih strategij, institucij EU, predstavnikov držav članic in strokovnjakov.

## **2. Rezultati**

### **2.1 Medsektorska vprašanja**

#### ***Oblikovanje in načrtovanje politike***

Makroregionalne strategije so politične platforme, ki prinašajo dodano vrednost vidiku sodelovanja kohezijske politike ter zagotavljajo priložnost za večsektorsko in večdržavno upravljanje ter upravljanje na več ravneh. Na makroregionalni ravni je bilo sprejetih več pobud, ki so prispevale k spremembi razmišljanja (npr. strategija EU za alpsko regijo: konferenca o zeleni infrastrukturi<sup>10</sup>; vrh o gozdovih „Protection.Forest.Climate“ (varstvo.gozdovi.podnebje)<sup>11</sup>; konferenca o mobilnosti v Alpah<sup>12</sup>) in za katere se pričakuje, da se bodo nadaljevale. Makroregionalni razvoj in razvoj morskih bazenov sta prispevala h krepitvi teritorialnega pristopa in evropskega teritorialnega sodelovanja kot medsektorskega vidika kohezijske politike in k namenjanju večje pozornosti „funkcionalnim enotam“.

Sodelovanje držav nečlanic EU v strategijah EU za podonavsko, jadransko-jonsko in alpsko regijo je enakopravno sodelovanju držav članic EU. Črna gora je na primer s 1. junijem 2018 prevzela rotirajoče se predsedovanje strategiji EU za jadransko-jonsko regijo.

Sodelovanje držav Zahodnega Balkana v strategijah EU za podonavsko in jadransko-jonsko regijo veliko prispeva k njihovem vključevanju v EU. Zahteva, ki so jo štiri države članice EU strategije EU za jadransko-jonsko regijo (Hrvaška, Grčija, Italija in Slovenija) predložile Svetu za vključitev nekdanje jugoslovanske republike Makedonije v strategijo, je pomemben korak v to smer.

---

<sup>8</sup> Dne 14. junija 2018 sta sledila osnutka uredb o prihodnjem instrumentu za predpristopno pomoč (IPA III) in instrumentu za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI), ki sta pomembna za države nečlanice, ki sodelujejo v makroregionalnih strategijah.

<sup>9</sup> Za več informacij glej: Evropska komisija, Vmesna poletna gospodarska napoved 2018, 12. julij 2018, in Svetovna banka, Western Balkans Regular Economic Report (Redno ekonomsko poročilo za Zahodni Balkan) (št. 12), jesen 2017.

<sup>10</sup> <https://www.alpine-region.eu/news/first-eusalp-environmental-ministers-conference-alpine-green-infrastructure-2>.

<sup>11</sup> <https://www.alpine-region.eu/events/forest-summit-protectionforestclimate>.

<sup>12</sup> <https://www.alpine-region.eu/events/3rd-eusalp-ag4-mobility-conference>.

Strategija EU za podonavsko regijo prispeva tudi k spodbujanju sodelovanja med EU ter Moldavijo in Ukrajino, ki sta zdaj v celoti vključeni v nadnacionalni program za Podonavje. Sodelovanje Ukrajine (regij ob reki Donavi) in Moldavije v skupnem delu, povezanem s strategijo EU za podonavsko regijo, se je v obdobju 2016–2018 močno okrepilo, kar je koristilo izvajanju njihovih pridružitvenih sporazumov z EU.

Čeprav Belorusija, Islandija, Norveška in Rusija niso članice strategije EU za regijo Baltskega morja (EUSBSR), prav tako sodelujejo v nekaterih makroregionalnih projektih v regiji Baltskega morja, npr. prek programov čezmejnega in transnacionalnega sodelovanja Interreg v zadevni regiji<sup>13</sup>. Kar zadeva nadnacionalni program Interreg za Baltsko morje, podpis sporazuma o financiranju med EU in Rusijo na začetku leta 2018 ruskim partnerjem zdaj omogoča polnopravno partnerstvo v projektih, s čimer se povečujejo možnosti za sodelovanje.

### **Upravne zmogljivosti**

Program Interact še naprej spodbuja makroregionalni koncept, tako da gradi ali utrjuje omrežja med ključnimi izvajalci<sup>14</sup> strategij (npr. na področjih upravljanja, prometa, okolja ali podnebnih sprememb) ter z razvojem metod in orodij sodelovanja za vključitev makroregionalnih strategij v evropske strukturne in investicijske sklade (sklade ESI)<sup>15</sup>. Poleg tega je Komisija skupaj s programom Interact vzpostavila platformo za olajšanje izmenjave izkušenj o izvajanju makroregionalnih strategij in njihovi vključitvi v sklade ESI.

Projekt Facility Point strategije EU za jadransko-jonsko regijo podpira ključne izvajalce strategije pri izvajanju njihovih nalog.

Nova Podonavska strateška točka (DSP) je po obdobju prekinitve ponovno začela delovati od začetka septembra 2018.

### **Upravljanje**

Od poročila iz leta 2016 so bile sprejete nekatere nove politične pobude.

Bolgarija, ki je strategiji EU za podonavsko regijo predsedovala v letu 2018, je v sodelovanje v okviru strategije uvedla proaktiven pristop, tako da je pristojnost za strategijo EU za podonavsko regijo in sklade ESI dodelila istemu ministrstvu.

Na letnem forumu o strategiji EU za jadransko-jonsko regijo redno poteka srečanje ministrov za zunanje zadeve in ministrov, pristojnih za sklade EU, iz osmih sodelujočih držav, na katerem se sprejme deklaracija.

V okviru strategije EU za podonavsko regijo civilna družba dejavno sodeluje na srečanjih nekaterih usmerjevalnih skupin prednostnih področij ter na dogodkih in letnih forumih.

Župani alpskih mest (Münchna, Dunaja, Torina, Trenta in Grenobla) so v sodelovanju s projektom „LOS\_DAMA!“<sup>16</sup>, financiranim iz programa za alpski prostor, ob robu prve konference okoljskih ministrov v okviru strategije EU za alpsko regijo oktobra 2017 vzpostavili omrežje za uvajanje zelene infrastrukture na alpskih mestnih območjih. To omrežje je prvi specifični ukrep, sprejet za izvajanje strategije EU za alpsko regijo na občinski ravni.

---

13 Npr. nadnacionalni program Interreg za regijo Baltskega morja: <https://www.interreg-baltic.eu/home.html>.

14 Nacionalni koordinatorji, koordinatorji prednostnih področij, koordinatorji stebrov, koordinatorji ciljev, vodje akcijskih skupin, člani usmerjevalnih/akcijskih skupin itd.

15 Knjižnica programa Interact: <http://www.interact-eu.net/search/node/macroregional%20strategies>.

16 [http://www.alpine-space.eu/projects/los\\_dama/en/home](http://www.alpine-space.eu/projects/los_dama/en/home).

## ***Spremljanje***

Nova orodja za spremljanje se razvijajo s podporo programa ESPON17.

Vključujejo sisteme za teritorialno spremljanje, prilagojene za vsako od štirih makroregij, ki spremljajo stanje na področju regionalnega razvoja z uporabo vnaprej določenih teritorialnih kazalnikov. Namen sistema spremljanja je zajeti doseganje ciljev politike. S tem sistemom se bo zagotovilo razumevanje teritorialnih struktur in trendov v makroregiji.

## ***Dostop do financiranja***

Nekatere dobre prakse iz sedanjih programov skladov ESI vključujejo ciljno usmerjene javne razpise, dodatne točke za projekte makroregionalnega pomena, neposredno podporo strateškim projektom in sodelovanje predstavnikov makroregionalnih strategij v odborih za spremljanje programov.

Komisija je februarja 2017 za romunske organe, ki upravljajo operativne programe skladov ESI, organizirala študijski obisk, v okviru katerega so se seznanili s praktičnimi posledicami strategije EU za podonavsko regijo in z oblikovanjem zamisli o uporabi sredstev EU. Ta pobuda bi se lahko razširila na druge sodelujoče države.

Na podlagi informacij, zbranih v letnih poročilih o izvajanju programov skladov ESI za leto 2017, je bilo v okviru programov objavljenih sedem razpisov za zbiranje predlogov, usmerjenih v makroregionalne strategije: dva v baltski regiji, trije v Podonavju in dva v jadransko-jonski regiji. Sredstva EU so se v makroregionalne strategije vložila v okviru 29 programov v baltski regiji, 14 programov v Podonavju, štirih programov v jadransko-jonski regiji in štirih programov v alpski regiji. Iz tega je razvidno, da je stopnja vključenosti prednostnih nalog makroregionalnih strategij v programe EU neposredno povezana s starostjo strategij.

Kar zadeva merjenje zneskov podpore iz skladov ESI, aktiviranih za izvajanje makroregionalnih projektov, so te številke podrobno predstavljene po strategijah v spremnem delovnem dokumentu služb Komisije. Vendar podatki, ki jih zagotovijo organi, pristojni za programe, niso vedno popolnoma primerljivi in bi jih bilo treba uporabljati previdno. Nekateri organi na primer menijo, da celotni proračun programa podpira cilj določene strategije, saj zadeva isto področje politike (npr. okolje), čeprav financirani projekti nimajo nujno makroregionalnega učinka. Zato je bilo v delovnem dokumentu služb Komisije odločeno, da se upoštevajo le zneski, ki podpirajo posamezne projekte, ne pa cel proračun programa (razen nadnacionalnih programov, ki ustrezajo nekaterim makroregionalnim strategijam).

## ***Komunikacija***

Komunikacijske dejavnosti so se od leta 2016 okrepile v vseh makroregionalnih strategijah.

Slovenski organi so, skupaj s Komisijo, „makroregionalni teden“<sup>18</sup>, ki ga vsako leto organizirajo v svoji državi, izkoristili za oblikovanje enotnega foruma o medijih in komunikaciji za vse makroregionalne strategije, s posebnim poudarkom na skupnih vsebinah, participativnem procesu in inovativnih orodjih.

Razvoj komunikacijskih strategij za strategiji EU za jadransko-jonsko in alpsko regijo še poteka. Nadaljuje se tudi prenova komunikacijske strategije strategije EU za podonavsko

---

<sup>17</sup> <https://www.espon.eu/>.

<sup>18</sup> <https://www.adriatic-ionian.eu/2018/06/11/save-the-date-mediterranean-coast-and-macro-regional-strategies-week-sep-2018-slovenia/>.

regijo. V okviru strategije EU za regijo Baltskega morja komunikacija prinaša konkretne rezultate, kot je projekt „Let’s communicate!“<sup>19</sup> (Komunicirajmo!).

Potrebna so dodatna prizadevanja za izboljšanje notranjega in zunanjega komuniciranja, ki bi se morala osredotočiti na opredelitev skupnih sporočil v nacionalnih jezikih, s čimer se bo okrepila komunikacija na nacionalni in regionalni ravni. Komunikacija mora biti tudi bolj osredotočena in usmerjena ter stalna.

### ***Sodelovanje med strategijami in med zainteresiranimi stranmi***

Sodelovanje z drugimi makroregionalnimi strategijami bi lahko prineslo dodano vrednost in bi ga bilo treba dodatno proučiti. Neke oblike sodelovanja, zlasti med strategijama EU za regijo Baltskega morja in podonavsko regijo, se že izvajajo, partnerji strategije za jadransko-jonsko regijo pa proučujejo sodelovanje z drugimi makroregionalnimi strategijami, da bi gradili na njihovih izkušnjah (npr. s strategijo EU za podonavsko regijo glede organizacij za mobilnost in promet ali s strategijo EU za alpsko regijo glede zelenih koridorjev in projektov zelene infrastrukture).

V okviru strategije EU za alpsko regijo je sklad za pripravljalne ukrepe alpske regije<sup>20</sup> (ARPAF) spodbudil izvajanje strategije in sodelovanje na vseh področjih. Ustanovljen je bil odbor vodij akcijskih skupin, da bi se zagotovila stalna izmenjava znanja in izkušenj med skupinami.

## **2.2 Tematske prednostne naloge**

V tem oddelku so predstavljeni konkretni dosežki štirih makroregionalnih strategij v zvezi z izbranimi tematskimi prednostnimi nalogami. Več podrobnosti je na voljo v delovnem dokumentu služb Komisije.

V okviru strategije EU za regijo Baltskega morja se je nadaljevala konsolidacija prava EU, strategija pa je prispevala tudi k oblikovanju politike in razvoja (npr. na področju energije, navigacije, okolja in podnebnih sprememb).

Letni forum o strategiji EU za podonavsko regijo je pod madžarskim predsedstvom leta 2017 združil zainteresirane strani iz Podonavja na področjih energije, prometa in okolja. 14 sodelujočih držav je izdalo skupno izjavo<sup>21</sup>. Forum o strategiji EU za podonavsko regijo leta 2018 v Sofiji je bil osredotočen na gospodarsko rast v turizmu in kulturi.

V okviru strategije EU za jadransko-jonsko regijo so bile opredeljene pomembne priložnosti za sodelovanje (za modro rast, prometno in elektroenergetsko omrežje, okolje in turizem), ki lahko spodbudijo rast in ustvarjanje delovnih mest.

Za strategijo EU za alpsko regijo so bile ustanovljene podskupine, ki se ukvarjajo s specifičnimi temami (npr. les, zdravstveni turizem, upravljanje voda).

### ***Okolje in podnebne spremembe***

Ohranjanje okoljskih virov je skupna javna dobrina in prednostna naloga vseh štirih makroregionalnih strategij. V tem smislu so makroregionalne strategije pomembna orodja za obravnavanje različnih zadev (npr. onesnaževanja, zaščite pred poplavami, podnebnih sprememb in biotske raznovrstnosti) ter podpirajo izvajanje ustrezne zakonodaje EU.

---

<sup>19</sup> [http://www.centrumbalticum.org/en/projects/lets\\_communicate!](http://www.centrumbalticum.org/en/projects/lets_communicate!)

<sup>20</sup> Pripravljalni ukrep, o katerem je na pobudo Evropskega parlamenta odločila Komisija.

<sup>21</sup> [http://www.danube-forum-budapest.eu/system/danube-forum-budapest/files/Declaration\\_of\\_the\\_6th\\_EUSTR\\_Annual\\_Forum.pdf?1508355644](http://www.danube-forum-budapest.eu/system/danube-forum-budapest/files/Declaration_of_the_6th_EUSTR_Annual_Forum.pdf?1508355644).

Komisija je prvo vseevropsko strategijo za plastiko sprejela januarja 2018, vendar se je pomembno delo v zvezi z obravnavanjem problematike plastičnih morskih odpadkov izvedlo že v okviru strategije EU za regijo Baltskega morja (npr. projekt BLASTIC22). V sklepih z ministrskega srečanja komisije HELCOM23 marca 2018 je priznано, da so projekti skupnega interesa v okviru strategije EU za regijo Baltskega morja pripomogli k izvajanju akcijskega načrta za Baltsko morje.

V ministrski deklaraciji iz Ioannine iz maja 2017 je poudarjeno, kako je modro gospodarstvo pomembno za trajnostni razvoj v jadranski in jonski regiji, tudi za boj proti onesnaženosti morja.

V skupni deklaraciji alpskih držav in regij o alpski zeleni infrastrukturi (iz oktobra 2017)<sup>24</sup> je navedeno, da se bo izvedlo več specifičnih ukrepov, da bi alpska regija postala model za zeleno infrastrukturo.

V skupni izjavi ministrov, pristojnih za strategijo EU za podonavsko regijo, sprejeti oktobra 2017, je poudarjen pomen čiste in povezane mobilnosti ter okolju prijaznih energetskih rešitev pri nadaljnjem razvoju Podonavja. V okviru projekta JOINTISZA25 se pripravlja prvi celostni načrt za upravljanje porečja Tise in začel se je izvajati mehanizem civilne zaščite za reševanje onesnaženja v reki Tisi iz rudnika soli Solotvyno v Ukrajini.

### ***Raziskave/inovacije in gospodarski razvoj***

Osrednji cilj vseh štirih makroregionalnih strategij je tudi izboljšati gospodarsko blaginjo makroregij.

V okviru strategije EU za regijo Baltskega morja je bilo vzpostavljeno omrežje organov upravljanja ESRR, da bi pripravili predloge za transnacionalno sodelovanje, v okviru katerega bi regijam pomagali pri izvajanju strategij pametne specializacije, osredotočenih na čiste tehnologije. V okviru pobude „Cleaner Growth“<sup>26</sup> (Čistejša rast) se bosta izvajala dva pilotna projekta: „Jointly Entering New Markets“ (Skupni vstop na nove trge) in „Commercialising Forest-Based Protein — Verification and Improvement of Protein Quality“ (Komericializacija beljakovin, ki izvirajo iz gozdov – preverjanje in izboljšanje kakovosti beljakovin).

„Baltic Sea Pharma platform“<sup>27</sup> (Platforma za zdravila v Baltskem morju) zagotavlja tudi platformo za regionalno sodelovanje za zmanjšanje farmacevtskih ostankov v Baltskem morju. Platforma bo na podlagi skupine nadnacionalnih projektov (npr. napredno čiščenje odpadnih voda, ravnanje z odpadki in merila za javna naročila) pomagala razviti regionalno in evropsko politiko glede vprašanja zdravil v okolju.

V Podonavju je bil v Kišinjevu (Moldavija) ustanovljen center za izvajanje dvojnega poklicnega usposabljanja<sup>28</sup> v gradbeništvu, ki temelji na javnem/zasebnem partnerstvu.

---

22 <https://www.balticsea-region-strategy.eu/news-room/highlights-blog/item/30-for-a-litter-free-baltic-sea>.

23 HELCOM: „Komisija za varstvo morskega okolja Baltika – Helsinška komisija“, <http://www.helcom.fi/about-us>.

24 [https://www.alpine-region.eu/sites/default/files/uploads/inline/956/eusalp\\_joint\\_declaration\\_green\\_infrastructure\\_final\\_en.pdf](https://www.alpine-region.eu/sites/default/files/uploads/inline/956/eusalp_joint_declaration_green_infrastructure_final_en.pdf).

25 <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/jointisza>.

26 [https://www.balticsea-region-strategy.eu/attachments/article/590847/Niclas%20Forsling\\_ERDF%20MA-Network%20progress%20and%20current%20status%2013th%20of%20June%20at%20Annual%20Forum.pptx.pdf](https://www.balticsea-region-strategy.eu/attachments/article/590847/Niclas%20Forsling_ERDF%20MA-Network%20progress%20and%20current%20status%2013th%20of%20June%20at%20Annual%20Forum.pptx.pdf).

27 <https://www.balticsea-region-strategy.eu/news-room/highlights-blog/item/40-baltic-pharma-platform>.

28 Poklicno izobraževanje, ki ga zagotavljajo šole, združuje s praktičnim usposabljanjem, ki ga zagotavljajo družbe.



Platforma za strategijo pametne specializacije<sup>29</sup> podpira razvoj inovacijskih strategij v pilotnem projektu, ki pokriva Srbijo, Črno goro, Moldavijo in Ukrajino.

Kar zadeva strategijo EU za jadransko-jonsko regijo, leto turizma v odnosih med Unijo in Kitajsko ter evropsko leto kulturne dediščine 2018 prispevata k razvoju trajnostnega turizma. Program Interreg za jadransko-jonsko regijo (ADRION) podpira projekt „ADRION 5 senses“<sup>30</sup> (ADRION s petimi čutili), katerega namen je vzpostaviti skupno blagovno znamko za regijo in jo promovirati na svetovnih trgih.

V okviru strategije EU za alpsko regijo se je začelo izvajanje projektov, kot so „CirculAlps“<sup>31</sup> (spodbujanje inovacij, trajnosti in krožnega gospodarstva v gozdarskih vrednostnih verigah po vsej alpski regiji) ali AlpLinkBioECO<sup>32</sup> (povezovanje vrednostnih verig industrijskih panog po vsej alpski regiji, ki temeljijo na rabi biomase).

### ***Povezljivost***

V okviru vseh makroregionalnih strategij se izvajajo zanimive dejavnosti za povezljivost.

V okviru strategije EU za regijo Baltskega morja projekt „Baltic Link“ (Baltska povezava) prispeva k izvajanju pomorskih avtocest omrežja TEN-T, podprt pa je bil v okviru programa TEN-T in poljskega kohezijskega sklada. Obravnava manjkajočo povezavo v tovornem prometu med Švedsko in Poljsko in drugod.

V okviru strategije EU za podonavsko regijo so v okviru projekta FAIRway<sup>33</sup> začela delovati nova nadzorna plovila. Zlasti so se začele dejavnosti poglobljanja dna na odseku reke Donave, ki predstavlja mejo med Bolgarijo in Romunijo. Prvič se je ob podpori Evropske investicijske banke izvedel pregled kratkoročnih strateških projektov kopenskega prometa v Podonavju.

Učinkovita in trajnostna prometna in energetska omrežja so predpogoj za gospodarski in socialni razvoj jadransko-jonske makroregije. V okviru strategije EU za jadransko-jonsko regijo je bil pripravljen začetni seznam projektov v zvezi s prometnimi in energetskimi omrežji z jasno makroregionalno dodano vrednostjo.

V okviru strategije EU za alpsko regijo je bil razvit projekt logističnih strategij za spodbujanje preusmeritve tovornega prometa s ceste na železnico z optimizacijo logističnih procesov (Alpine Spider).

## **3. Izzivi**

### ***Upravne zmogljivosti***

V študiji družbe COWI<sup>34</sup> je poudarjena vztrajnost nekaterih izzivov, navedene pa so tudi ovire za uspešno izvajanje makroregionalnih strategij, ki negativno vplivajo na sodelovanje:

- institucionalna in kadrovska nihanja,
- omejitve virov,
- razlike v gospodarski, institucionalni in upravni zmogljivosti,
- šibke verige izvajanja med nosilci odločanja in ključnimi izvajalci,
- nezadostna zastopanost in zavezanost vseh sodelujočih držav ter

---

<sup>29</sup> <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/s3-platform>.

<sup>30</sup> <https://keep.eu/keep/project-ext/44652/ADRION+5+SENSES?ss=a785c5b10443932ecb3b4eef3ac00d06&espon>.

<sup>31</sup> <https://www.alpine-region.eu/projects/circulalps>.

<sup>32</sup> <http://www.alpine-space.eu/projects/alplinkbioeco/en/home>.

<sup>33</sup> <http://www.fairwaydanube.eu/eusdr/>.

<sup>34</sup> Glej opombo 6.



- pomanjkanje skupnih referenčnih okvirov.

Vendar so v študiji opredeljena tudi nekatera gonila, ki lahko pomagajo pri izvajanju makroregionalnih strategij:

- obstoječe strukture sodelovanja,
- obstoj voditeljev,
- razširjenost tematskih vprašanj po državah,
- izvajanje prava EU,
- zahteva po konkretnih nadnacionalnih ukrepih itd.

Poleg tega je v študiji predstavljen model razvoja makroregionalnih strategij:

- faza I (vzpostavitev sistema upravljanja makroregionalnih strategij, individualna krepitev zmogljivosti ključnih izvajalcev makroregionalnih strategij),
- faza II (zunanje zainteresirane strani razumejo makroregionalne strategije in te začnejo delovati, institucionalna zmogljivost je zgrajena) in
- faza III (zrelost strategije, ki prinaša konkretne ukrepe in rezultate).

Te tri faze lahko zagotovijo okvir za razvoj sistema spremljanja, ki bo pomagal ohraniti politično podporo.

### **Upravljanje**

Za učinkovit sistem upravljanja je potrebno ravnovesje med tremi enako pomembnimi ravni: ministri, nacionalnimi koordinatorji in tematskimi koordinatorji.

Da bi se izboljšal politični profil makroregionalnih strategij, bi bilo treba izboljšati njihovo politično prepoznavnost, ki bi se zagotovila z ministrskimi zasedanji in ministrsko deklaracijo v času letnih forumov, tako kot v primeru strategije EU za jadransko-jonsko regijo.

O možnosti gostovanja ministrskih zasedanj na letnih forumih o strategiji EU za regijo Baltskega morja se je razpravljalo na letnem forumu v Talinu junija 2018.

Glavni izziv za strategijo EU za podonavsko regijo je zmanjšanje političnega zagona na nacionalni ravni, posledica česar je nizka stopnja udeležbe v usmerjevalnih skupinah nekaterih prednostnih področij. Ker je strategija dolgoročen proces, je bistveno, da se stalno zagotavljajo zmogljivosti in sredstva za izvajanje strategije in krepitev nacionalnih mehanizmov usklajevanja. Poleg tega je splošno priznано, da je odsotnost skupnega organa, ki je v celoti namenjen podpori upravljanja strategije EU za podonavsko regijo (Podonavska strateška točka), v obdobju od poletja 2017 do jeseni 2018 ovirala nemoten razvoj in izvajanje strategije. Nova strateška točka, ki jo skupaj gostita Avstrija in Romunija, je zdaj vzpostavljena in deluje.

Kar zadeva strategijo EU za jadransko-jonsko regijo, vidiki upravljanja še vedno prevladujejo v razpravah na sestankih njenega upravnega odbora. Vrzel med politično zavezanostjo, izraženo v ministrskih izjavah, ter dejanskim ukrepanjem na upravni in izvedbeni ravni še vedno ni odpravljena. Odgovornost sodelujočih držav do strategije je treba bistveno okrepiti.

Čeprav se strategija EU za alpsko regijo vse bolj krepi, je še vedno izziv motivirati člane akcijskih skupin ter jim zagotoviti potrebno zmogljivost sprejemanja odločitev in strokovno usposobljenost. Akcijske skupine pozivajo države in regije, naj poskrbijo, da so na srečanjih akcijskih skupin ustrezno zastopane, ter zagotovijo boljšo usklajenost znotraj izvršilnega odbora, da se zagotovita učinkovita strateška usmeritev ukrepov in ustrezna politična podpora.

Koncept upravljanja, pri katerem sodeluje več zainteresiranih strani, ima široko podporo v vseh makroregionalnih strategijah. Vendar bi lahko večja udeležba civilne družbe okrepila razsežnost strategij od spodaj navzgor. Velika udeležba zasebnega sektorja na forumih o strategiji EU za jadransko-jonsko regijo (npr. srečanja med podjetji) je zelo cenjena in bi se lahko po potrebi posnemala v okviru drugih strategij.

### ***Načrtovanje politike***

V dveh najstarejših makroregionalnih strategijah revizija akcijskih načrtov, ki se je začela izvajati leta 2018, ugodno sovпада z načrtovanjem programov skladov EU za obdobje 2021–2027. To priložnost je treba izkoristiti in potrebna so usklajena prizadevanja za čim večje povečanje dodane vrednosti teh procesov, ki vključujejo zagotavljanje večje strateške osredotočenosti makroregionalnih strategij.

Kar zadeva strategijo EU za regijo Baltskega morja, veliko število prednostnih nalog zbuja zaskrbljenost. Partnerji bi morali revizijo akcijskega načrta uporabiti kot priložnost, da preverijo, ali imajo vse prednostne naloge še vedno makroregionalni pomen, ki upravičuje njihovo vključitev v strategijo.

V strategiji EU za podonavsko regijo je treba v okviru revizije akcijskega načrta v obdobju 2018–2019 obravnavati pomanjkanje politične odgovornosti. Komisar, pristojen za regionalno politiko, je koordinatorje strategije EU za podonavsko regijo na to spomnil na skupnem sestanku junija 2018. Na nekaterih prednostnih področjih (npr. notranji promet ali turizem) še niso pripravljene konkretni projekti. Pri dodeljevanju prednostnih področij bi bilo treba upoštevati, da želijo nekatere države, ki nimajo usklajevalne vloge, pridobiti prednostno področje. Obravnavati bi bilo treba tudi vprašanje upravne zmogljivosti. To vprašanje zahteva ustrezen odziv na nacionalni in regionalni ravni, zlasti v državah instrumenta za predpristopno pomoč in evropskega instrumenta sosedstva.

Partnerske države v strategiji EU za jadransko-jonsko regijo imajo različne poglede na prednostne naloge na področju sodelovanja. Do zdaj so se osredotočale na projekte z ozkim, nacionalnim obsegom, namesto da bi na makroregionalne strategije gledale kot na okvir za spremembo politike, ki ustvarja specifične procese, medregionalna omrežja in platforme za sodelovanje. Drugačen pristop bi tem državam pomagal pri oblikovanju in načrtovanju ukrepov, ki bi bili geografsko bolj uravnoteženi, zaradi česar bi imeli večjo makroregionalno dodano vrednost. Na splošno je treba uskladiti prednostne naloge strategije EU za jadransko-jonsko regijo z nacionalnimi, regionalnimi in sektorskimi politikami ter s strateškimi dokumenti in postopki (npr. berlinski proces, strategija za Zahodni Balkan itd.).

Trenutno ni potrebe po reviziji akcijskega načrta strategije EU za alpsko regijo, čeprav so bili v nekaterih akcijskih skupinah sprejeti začetni ukrepi zunaj akcijskega načrta. Namesto tega so potrebni boljše izvajanje, komunikacija, prenos rezultatov in razvoj spretnosti v okviru akcijskih skupin na podlagi obstoječega akcijskega načrta, ki se bodo v prihodnjih mesecih nadalje razvijali.

### ***Financiranje***

Premostitev vrzeli med makroregionalnimi strategijami in možnostmi financiranja bo verjetno še nekaj časa izziv.

Programi Interreg imajo kljub omejenemu znesku sredstev pomembno vlogo pri podpori izvajanja strategij. Vendar večina sredstev EU, pa tudi nacionalnih in drugih virov financiranja, ni lahko dostopna za podporo projektom strategij. Zato morda v nekaterih državah ni politične zavezanosti, udeleženci pa nimajo zmogljivosti.

Dialog med organi, pristojnimi za glavne programe EU, in ključnimi izvajalci makroregionalnih strategij bi bilo treba dodatno spodbujati. Ključno vlogo pri tem imajo ministrstva, pristojna za usklajevanje skladov EU in makroregionalnih strategij v sodelujočih državah.

Pripravljalna faza načrtovanja programov za obdobje po letu 2020 je edinstvena priložnost za načrtovanje in organizacijo dosledne uporabe sredstev EU za podporo ciljem makroregionalnih strategij. Usklajevanje med organi, pristojnimi za programe financiranja EU, in ključnimi izvajalci makroregionalnih strategij bi moralo potekati tako znotraj držav kot med državami, vključenimi v makroregionalne strategije. Odločitve držav in konkretni ukrepi v zvezi s tem bi pokazali njihov interes in politično zavezanost makroregionalnim strategijam.

### ***Komunikacija***

Prepoznavnost strategije EU za jadransko-jonsko regijo je zaradi pomanjkanja komunikacije še vedno slaba, kar bi bilo mogoče delno premagati, če bi se vzpostavila načrtovana platforma zainteresiranih strani. S tem bi se izboljšali tudi udeležba in ozaveščenost podnacionalnih zainteresiranih strani, ki imajo trenutno omejeno vlogo v makroregionalnih procesih.

Še vedno je problematična tudi komunikacija v okviru strategije EU za alpsko regijo. Komunikacijska orodja so sicer razvita, vendar je treba izboljšati tehnično okolje in zlasti delo na področju komunikacije, povezano z vsebino. Nujno je potrebna osredotočena komunikacijska strategija, ki temelji na dogovorjenih sporočilih politike.

### **4. Pot naprej**

Komisija v predlogih uredb o kohezijski politiki EU za obdobje po letu 2020 poudarja, kako pomembno je sodelovanje kot medsektorska značilnost kohezijske politike, ter države članice in regije poziva, naj to značilnost bolje vključijo v naslednjo fazo načrtovanja in oblikovanja programov nacionalne in regionalne politike. To daje močan in pozitiven signal tistim, ki so že vključeni v makroregionalne strategije, ter jih poziva, naj vnaprej razmislijo, kako in pri katerih osrednjih prednostnih nalogah se lahko programi in makroregionalne strategije medsebojno podpirajo.

S tem bi se obravnavalo vprašanje, poudarjeno v študiji družbe COWI, kjer je navedeno, da je „usklajevanje s skladi ESI in programi EU [...] zelo zahtevno za vse vključene strani, to usklajevanje pa do zdaj še ni bilo zadovoljivo doseženo. Obstaja torej veliko možnosti za izboljšanje v obdobju po letu 2020.“

Komisija v zvezi s tem in ob upoštevanju potenciala makroregionalnih strategij zadevne države poziva, naj nemudoma začnejo izvajanje naslednjih ukrepov:

1. Tematski koordinatorji strategij bi morali oceniti stanje vsakega področja politike glede na model „trifaznega razvoja“, predstavljenega v študiji družbe COWI, da bi ugotovili, katera gonila bi se lahko bolje uporabila in katere ovire je treba po potrebi odpraviti. Nato bi lahko svojim nacionalnim koordinatorjem po potrebi dali priporočila za reševanje opredeljenih težav.
2. Ključni izvajalci v vsaki makroregionalni strategiji bi morali še naprej izboljševati svoje mehanizme upravljanja s pomočjo zavezanosti in podpore resornih ministrov. Prizadevati bi si morali za sinergije in dopolnjevanje z organizacijami, ki že delujejo v makroregiji, ter regionalnim in lokalnim zainteresiranim stranem omogočiti, da prispevajo k makroregionalnim strategijam (npr. prek platforme zainteresiranih strani). Prizadevati bi si morali tudi za boljše spremljanje napredka različnih tematskih področij in okrepiti zmogljivosti akterjev, ki sodelujejo pri izvajanju makroregionalnih strategij.

3. Kar zadeva strategiji EU za regijo Baltskega morja in podonavsko regijo, bi morali tematski in nacionalni koordinatorji revizijo njihovega zadevnega akcijskega načrta izkoristiti kot priložnost za to, da izberejo najpomembnejše ključne prednostne naloge z največjo dodano vrednostjo EU, za katere je vredno aktivirati sredstva EU in nacionalna sredstva.
4. Da bi izkoristili prednosti novega zakonodajnega okvira, ki bo okrepil povezave med glavnimi programi, sodelovanjem in makroregionalnimi strategijami, je treba v postopku načrtovanja programov predvideti naslednje dejavnosti:
- *na ravni posamezne makroregionalne strategije*: organi v sodelujočih državah, pristojni za programe EU, bi se morali med seboj tesno usklajevati že v zgodnjih fazah načrtovanja programov za obdobje 2021–2027. Natančneje, za vsako makroregionalno strategijo bi se morali nacionalni organi, pristojni za sklade EU, skupaj in v sodelovanju z nacionalnimi koordinatorji makroregionalnih strategij dogovoriti o glavnih makroregionalnih prednostnih nalogah, ukrepih, projektih in mehanizmi upravljanja, ki jih je treba vključiti v njihove ustrezne sporazume o partnerstvu (države članice EU) in (okvirne) dokumente v zvezi z večletnim načrtovanjem (države nečlanice EU)<sup>35</sup>;
  - *na ravni posamezne države, ki sodeluje v makroregionalni strategiji*: prednostne naloge, ukrepe in projekte, ki so bili dogovorjeni in vključeni v sporazume o partnerstvu ali (okvirne) dokumente v zvezi z večletnim načrtovanjem, je treba nato usklajeno razviti v ustreznih programih EU<sup>36</sup> z drugimi sodelujočimi državami. Da bi to dosegli, bi si morali tematski in nacionalni koordinatorji makroregionalnih strategij prizadevati za vzpostavitev tesnejših odnosov in sodelovanja z organi upravljanja ustreznih programov EU (skladov ESI in/ali instrumenta za predpristopno pomoč, kot je primerno) na nacionalni in regionalni ravni ter ravni sodelovanja. Začeti bi morali dialog, skupaj opredeliti prihodnja ustrezna področja sodelovanja ter zagotoviti, da ključni izvajalci makroregionalnih strategij sodelujejo pri pripravi programov za obdobje 2021–2027 in prispevajo k njej.
5. V fazi izvajanja bi se morali prednostne naloge, ukrepi in projekti, za katere so se organi, pristojni za programe EU, dogovorili, da so pomembni za makroregionalno strategijo, izvajati usklajeno in sinhronizirano v vseh državah, vključenih v makroregionalno strategijo. Da bi to dosegli, bo morda treba v okviru zadevnih programov EU vnaprej dodeliti posebna sredstva. Poleg teh posebnih ukrepov in projektov bi se lahko v okviru programov razvila in uporabila tudi posebna merila za izbiro projektov, da bi spodbudili oblikovanje projektov, ki podpirajo prednostne naloge makroregionalnih strategij (npr. namenske postavke v proračunu, posebni razpisi za makroregionalne projekte, dodeljevanje dodatnih točk projektom, ki prispevajo k makroregionalnim ciljem in ukrepom itd.).

## 5. Sklepi

Partnerji, vključeni v makroregionalne strategije, se zdaj soočajo s trenutkom resnice: zaradi priprave programov za obdobje 2021–2027 imajo edinstveno priložnost, da z uporabo orodij,

---

<sup>35</sup> Predlog za tako zgodnje usklajevanje v okviru makroregionalnih strategij med organi, pristojnimi za programe EU, so najprej podali ministri strategije EU za jadransko-jonsko regijo v svoji „Katanski deklaraciji“, ki je bila sprejeta na ministrskem srečanju 24. maja 2018: [https://www.adriatic-ionian.eu/wp-content/uploads/2018/03/catania\\_declaration\\_approved.pdf](https://www.adriatic-ionian.eu/wp-content/uploads/2018/03/catania_declaration_approved.pdf).

<sup>36</sup> Za države nečlanice EU bi se moral izraz „programi“ razumeti tudi kot „akcijski načrt“.

zagotovljenih v okviru novih predlaganih uredb, dokažejo in okrepijo svojo zavezanost prednostnim nalogam makroregionalnih strategij, zlasti z njihovo vključitvijo v prednostne naloge programov EU.

Makroregionalne strategije so postale politično prepoznavne in ustvarile zelo visoka pričakovanja. Vendar pa zavezanost akterjev na terenu, čeprav zelo dragocena, brez skupnega političnega zagona na nacionalni in regionalni ravni ne bo zadostovala za zagotovitev preživetja makroregionalnih strategij.

Želja po sodelovanju in skupnem prizadevanju za skupne cilje ter skupnem izvajanju dejavnosti v makroregijah mora izhajati iz sodelujočih držav in partnerjev, pozvanih, naj makroregionalne strategije uvrstijo med svoje skupne in osrednje politične agende.

Sedanje obdobje razprav in pogajanj o prihodnjem finančnem in zakonodajnem okviru ter njegovih podpornih programih sodelujočim državam in partnerjem zagotavlja edinstveno priložnost za potrditev njihove skupne zaveze skupaj dogovorjenim prednostnim nalogam makroregionalnih strategij, ki je ne bi smeli zamuditi. To bi optimiziralo dodano vrednost makroregionalnih strategij in jim omogočilo, da dosežejo svoj polni potencial.

